

Міністерство освіти і науки України

**ПСИХОЛОГІЯ:
РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

Випуск 7

Рівне – 2016

Міністерство освіти і науки України

**ПСИХОЛОГІЯ:
РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

Випуск 7

Засновано у 2013 році

Рівне – 2016

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities**

**PSYCHOLOGY:
REALITY AND PERSPECTIVES**

Compilation of scientific papers

Issue 7

Founded in 2013

Rivne – 2016

ISSN 2518-7503
УДК 159.9+316.6
П 86

Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 7 / упоряд.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред. кол. : Р. В. Павелків, В. І. Безлюдна, Н. В. Корчакова. – Рівне : РДГУ, 2016. – 249 с.

**Збірник наукових праць «Психологія: реальність і перспективи»
включено до Переліку наукових фахових видань України з психології**
(на підставі Рішення Атестаційної колегії МОН України від 29 вересня 2016 р.
та Наказу Міністерства освіти і науки України від 07.10.2016 р., № 1222)

Свідectво про державну реєстрацію: Серія KB № 18713-7513 P

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психології. Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Заступник головного редактора:

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Відповідальний секретар:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ РАДИ:

Максименко Сергій Дмитрович – академік-секретар відділення психології, вікової фізіології дефектології НАПН України, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології імені Г. С. Костюка.

Левовицький Тадеуш – доктор гуманістичних наук, професор відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти, ректор Вищої педагогічної школи, м. Варшава (Республіка Польща).

Ягієло Ярослав – доктор хабілітований, професор Академії імені Яна Длугоша, м. Ченстохова (Республіка Польща).

Шугаєва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету.

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психолого-педагогічних дисциплін, ректор Національного університету «Острозька академія».

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

У статті узагальнено напрацювання вчених з дослідження підходів до визначення поняття «готовність», готовність до застосування сучасних педагогічних технологій. Показано, що професійна готовність є метою та закономірним результатом спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання і самовиховання. Встановлено, що професійна готовність випускника педвузу до педагогічної діяльності є багатоплановим, інтегрованим утворенням, компоненти якого тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені один з одним. Розглядається «готовність до інноваційної професійної діяльності» як інтегративна якість особистості вчителя, що проявляється в діалектичній єдності всіх структурних компонентів, властивостей, зв'язків і відносин; поняття – «готовність» майбутнього вчителя початкових класів до застосування педагогічних технологій навчання може бути визначене як один із аспектів спеціальної професійної підготовки.

Ключові слова: майбутній учитель початкової школи, готовність, готовність до професійної діяльності, технології, педагогічні технології.

Постановка проблеми. Демократичне освітнє середовище вимагає підготовки вчителя, спроможного відходити від традиційних форм і методів роботи з учнями і водночас сприймати й використовувати новий педагогічний досвід, нові технології, форми і методи роботи у своїй професійній діяльності. Серед основних інновацій у галузі освіти провідне місце належить педагогічним технологіям навчання. Однак, як засвідчує практика, учителі початкових класів використовують їх у навчально-виховному процесі початкової школи фрагментарно. Це актуалізує необхідність включення у предметно-методичну підготовку майбутніх учителів початкових класів відповідного змісту. При цьому вчитель початкової школи повинен не тільки володіти знаннями щодо педагогічних технологій навчання, але й уміти застосовувати їх на практиці у процесі професійно-педагогічної діяльності в початкових класах [3, с.69]. Необхідно підготувати вчителя з творчим науково-педагогічним мисленням, з певною системою особистісних, професійних якостей, необхідних знань, умінь і навичок, що сприятимуть формуванню його готовності до застосування усіх педагогічних технологій у роботі з молодшими школярами [4, с.157]. Тобто, йдеться про готовність студентів до застосування інноваційних технологій як результату їхньої підготовки та як складову до професійно-педагогічної діяльності.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та аналізі сутності проблеми готовності майбутнього вчителя початкових класів до застосування сучасних педагогічних технологій.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що поняття готовності є предметом досліджень як психологів, так і педагогів.

Проблему підготовки вчителя до професійної діяльності висвітлено в працях К. Дурай-Новакової, М. Дяченко, Л. Кандибович, Н. Кузьміної, В. Лугового, В. Моляко, О. Пехоти, М. Савіної, В. Сластьоніна та інших. Теоретичні та практичні аспекти нових технологій навчання розроблені в науковому доробку В. Беспалька, Л. Буркової, Г. Селевка, О. Пехоти, О. Пометуна, Т. Ремеха та інших вітчизняних і зарубіжних учених.

Найбільш послідовно і глибоко розкрита проблема готовності до педагогічної діяльності майбутнього учителя в дослідженнях В. Сластьоніна, О. Мороза, Т. Садчиної, А. Линенко, Н. Кічук, Л. Кондрашова, О.М. Пехоти, Г. Троцько, В. Бондаря, А. Капської, О. Ярошенко, О. Кучерявого, А. Линенко, С. Максименко, О. Пелех та інших. Одним із пріоритетних напрямків у підготовці педагогічних кадрів, на думку А. Линенко, є удосконалення готовності майбутніх учителів до професійної діяльності [5,с.350], компетентності майбутніх учителів початкових класів (Л. Хоружа) та ін.

Шляхи, засоби, методи формування готовності до різних видів педагогічної діяльності виділяли у своїх працях Л. Арчажникова, Т. Садчикова, А. Немировська та ін. Учені розглядають готовність як установку (Д. Узнадзе), особливий психічний стан (О. Ухтомський, М. Левітов), наявність здібностей (Б. Ананьєв, С. Рубінштейн), якість, властивість особистості (В. Бондар, К. Платонов), складне особистісне утворення (С. Васильєва, М. Дяченко, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, А. Линенко). При цьому єдиного підходу щодо визначення поняття й компонентів готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності немає.

Підготовка майбутніх учителів до професійної роботи – складний і тривалий процес, у результаті якого формується певна «модель готовності». Система формування професійної готовності складається з наступних структурних компонентів: мета і завдання формування професійної готовності; принципи, форми і методи формування готовності; планування системи формування готовності; пізнання результатів процесу формування професійної готовності до педагогічної діяльності (рівні, причини, фактори, умови) [3, с. 56].

Професійна готовність є метою та закономірним результатом спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання і самовиховання. Тлумачний словник трактує поняття “готовність” як стан людини, що приготувалась, зібралась в усьому, пристосувалась до чогось, може і бажає щось виконати [1, с. 387].

Філософи визначають готовність особистості до діяльності як певний стан її свідомості – “будь-яка діяльність програмується і спрямовується свідомістю, яка виступає в якості причини людських дій” [9, с. 64].

Досліджуючи місце і роль педагогічної рефлексії в формуванні готовності студентів до професійної діяльності як форму теоретичної діяльності людини, спрямованої на осмислення своїх вчинків і дій, педагоги, психологи визначають такі основні критерії педагогічної самосвідомості: розуміння соціального значення професії учителя; усвідомлення вимог до особи вчителя; знання вимог до професійно-педагогічної діяльності; адекватна самооцінка можливостей для досконалої педагогічної діяльності; стала рефлексивна позиція, спрямована на самооцінку і самоаналіз своїх педагогічних дій. Критеріальний підхід до виявлення та формування якісних показників і критеріїв готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності дає можливість мати достовірні дані про сам процес професіоналізму. Це певна діагностична карта рівня сформованості педагогічної свідомості студента, зміст його педагогічної рефлексії. У психолого-педагогічних дослідженнях розроблені основні критерії готовності до професійної діяльності майбутнього вчителя. Це – педагогічна свідомість; самостійність емоційного позитивного ставлення до педагогічної діяльності; швидкість адаптації особистості в різних педагогічних ситуаціях; доцільність педагогічних дій; рівень сформованості педагогічних здібностей; володіння педагогічною технікою і технікою міжособистісного спілкування.

А. Линенко пропонує структуру готовності до педагогічної діяльності, яка складається з особистісних і діяльнісних (процесуальних) факторів. Автор зараховує до цієї моделі такі компоненти: педагогічну самосвідомість, ставлення, інтерес до педагогічної діяльності та потребу в ній, мотиви діяльності, педагогічні здібності, знання предмета і способів діяльності, навички й уміння, професійно значущі якості майбутнього педагога [5, с. 58].

У дослідженнях А. Войченко готовність до педагогічної діяльності трактується як властивість і стан особистості, рівень професійної підготовки випускника педагогічного вищого навчального закладу. Учений вважає, що «за своєю структурою професійна готовність випускника педвузу до педагогічної діяльності є багатшаровим, інтегрованим утворенням, компоненти якого тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені, і відсутність у майбутнього учителя хоча б одного з цих компонентів обов'язково призведе до виникнення диспропорцій у структурі особистості спеціаліста» [2, 25].

У дослідженнях О.М. Ковальчука виокремлено наступні компоненти готовності до інноваційної діяльності: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, творчо-рефлексивний. [7, 45]

Мотиваційно-ціннісний компонент за своїм змістом включає: усвідомлення значущості педагогічної професійної інноваційної діяльності; потребу в творчій діяльності; спрямованість на створення умов для саморозвитку, самоудосконалення, самореалізацію своєї індивідуальності, на оволодіння інформаційною та науково-дослідницькою культурою; усвідомлення значущості інновацій у системі освіти та впровадження їх у навчально-виховний процес.

Когнітивно-діяльнісний компонент передбачає знання психологічних та індивідуальних особливостей студентів, законів, закономірностей, принципів навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі; основ психології творчої діяльності; сутності та специфіки інноваційної професійної діяльності; сучасних моделей освіти; передового досвіду, запровадження інноваційних та особистісно-орієнтованих технологій навчання та виховання; функцій, видів і методів контролю і самоконтролю у традиційній та інноваційній системах навчання. Також оволодіння магістрами гностичними, конструктивними, проєктивними, організаторськими, комунікативними, дидактичними та творчими уміннями.

Аналітико-рефлексивний компонент передбачає наявність здатності особистості до аналітичної діяльності та інтелектуального мислення; самоуправління (планування, постановку цілей); самореалізації, самоконтролю, самооцінки; всебічного аналізу та оцінки педагогічних інноваційних процесів; аналізу особистості вихованця, його вчинків і поведінки; аналізу та оцінки різних педагогічних концепцій, технологій, форм, методів навчання; самоаналізу і самооцінки власної педагогічної діяльності та індивідуальності; аналізу та оцінки інноваційного педагогічного досвіду.

«Готовність до професійного саморозвитку» О. Пехота визначає як складно-структуроване утворення, яке забезпечує необхідні внутрішні умови для успішного професійного саморозвитку майбутнього вчителя. І. Гаврик у своїх дослідженнях розглядає «готовність до інноваційної професійної діяльності» як інтегративну якість особистості вчителя, що виявляється в діалектичній єдності всіх структурних компонентів, властивостей, зв'язків і відносин; складне особистісне утворення, що є умовою та регулятором успішної професійної діяльності вчителя [10, с.46].

О. Бартків вважає, що «готовність до інноваційної педагогічної діяльності особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії» [10, с. 118]. К. Макагон розуміє «готовність до інноваційної діяльності» як інтегральну якість особистості, яка характеризується наявністю та певним рівнем сформованості мотиваційно-орієнтаційного, змістовно-операційного і оцінно-рефлексивного компонентів у їх єдності, що проявляється в прагненні до інноваційної діяльності та в підготовленості до її здійснення на професійному рівні. Г. Троцько досліджуючи «готовність майбутніх педагогів до виховної діяльності» визначає її як цілісне, складне, особистісне утворення, що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності й охоплює професійно-педагогічні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, уміння долати труднощі, оцінювати наслідки своєї праці, професійно самоудосконалюватися.

На думку С. Литвиненко, «готовність до соціально-педагогічної діяльності» – це результат професійно-педагогічної підготовки, інтегральне багаторівневе динамічне особистісне утворення [10, с.120]. К. Дурай-

Новікова пропонує розглядати професійну готовність до педагогічної діяльності – «як цілісне вираження всіх підструктур особистості, зорієнтованих на повне й успішне виконання різноманітних функцій учителя. Професійна готовність до педагогічної діяльності – складне структурне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви й освоєні цінності вчительської професії. У цю готовність входять також професійно важливі риси характеру, педагогічні здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, навичок, умінь, певний досвід їхнього застосування на практиці. Професійна готовність знаходиться в єдності зі спрямованістю на професійну діяльність і стійкими установками на працю».

Таким чином, поняття – «готовність» майбутнього вчителя початкових класів до застосування педагогічних технологій навчання може бути визначене як один із аспектів спеціальної професійної підготовки. Сформулювати відповідний вид готовності означає сформулювати цілі, мотиви, потреби в застосуванні педагогічних технологій навчання майбутніми вчителями початкових класів, сформулювати і розвинути педагогічні здібності, необхідні для використання даних технологій навчання в освітньому процесі початкової школи. Підготовка майбутніх учителів до професійної роботи – це досить складний і тривалий процес, в результаті якого формується певна «модель готовності». Аналізуючи сучасний стан організації навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах, ми припускаємо, що традиційне навчання у ВНЗ, з його стандартними формами, методами, засобами, змістом, цілями, завданнями не у повному обсязі сприяє формуванню готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування нових педагогічних технологій навчання. Необхідно внести зміни в навчально-методичні комплекси дисциплін циклу професійно орієнтованої підготовки, збагатити їхні програми за допомогою тематики, яка розкриває поняття :

- педагогічні технології навчання,
- технології кооперативного навчання,
- технології колективно-групового навчання,
- технології ситуативного моделювання,
- технології опрацювання дискусійних питань та ін.

Збагатити майбутніх учителів знаннями про їхні ознаки, види, особливості організації роботи, особливості побудови уроку, специфіки організації діяльності учнів та вчителя на уроці, особливості створення суб'єкт-суб'єктного освітнього середовища, створення комфортних умов навчання, організації активної взаємодії студентів на занятті, організації рефлексії, різних форм взаємонавчання .

Висновки. Питання підготовки сучасного вчителя та його професійне вдосконалення постійно перебуває в центрі уваги педагогів. Саме тому актуальними нині є пошуки нових форм організації навчального процесу у ВНЗ, які спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної, творчої діяльності студентів, готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності, до застосування сучасних педагогічних технологій, вчителя, який би відповідав потребам сучасного суспільства та сучасної школи.

Отже, для формування готовності майбутнього спеціаліста до педагогічної діяльності, важливо у навчально-виховному процесі вищих педагогічних закладів освіти використовувати новітні педагогічні технології навчання, які дають змогу створити ситуації, включаючись у які, студенти оволодівають мистецтвом швидко та ефективно розв'язувати навчально-методичні завдання у співпраці, удосконалюють культуру спілкування, розвивають критичне мислення, набувають навичок самостійного здобуття та передачі своїх знань іншим. Досвід переконує, що саме така організація навчально-методичної підготовки майбутнього фахівця сприяє його кращому формуванню готовності майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К. – Ірпінь : Перун, 2001. – 1140 с.
2. Войченко А.П. Организация учебно-воспитательного процесса в педвузе как средство формирования профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности (на материале преподавания пед. дисциплин и пед. практики в нац. группах фак. рус. яз. литературы): автореферат дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / А. П. Войченко. – Фрунзе, 1980. – 25 с.
3. Гаврилюк О. Нові технології навчання – ефективний шлях забезпечення високої кваліфікації спеціалістів / О. Гаврилюк // Рідна шк. – 2008. – № 6. – С. 68-71.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. Дичківська. – К., 2004. – 352 с.
5. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
6. Коваль Л.В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова : монографія / Л.В. Коваль. – Донецьк : Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 375 с.
7. Структура готовності магістрів гуманітарних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності / О.М. Ковальчук // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2013. – Вип. 15. – С. 45-49.
8. Линенко А.Ф. Педагогическая деятельность и готовность до неё: монография ОКФА /А.Ф. Линенко. – 1995. – 80 с.
9. Мороз О.Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація : навч. посіб. / О.Г. Мороз, В.О. Сластьонін, Н.І. Філіпченко. – К. : Либідь, 1997. – 168 с.

10. Пометун О.І. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; [за ред. О. І. Пометун]. – К. : А.С.К., 2004. –192 с.
11. Философско-психологические проблемы развития образования / [под ред. В. В. Давыдова]. – М. : Педагогика, 1981. – 176 с.

References

1. Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi' ukrai'ns'koi' movy. – K. – Irpin' : Perun, 2001. – 1140 s.
2. Vojchenko A.P. Organizacija uchebno-vospitatel'nogo processa v pedvuze kak sredstvo formirovanija professional'noj gotovnosti studentov k pedagogicheskoj dejatel'nosti (na materiale prepodavanija ped. disciplin i ped. praktiki v nac. gruppah fak. rus. jaz. literatury): avtoreferat dis. kand. ped. nauk: 13.00.01 / A.P. Vojchenko. – Frunze, 1980. –25 s.
3. Gavryljuk O. Novi tehnologii' navchannja – efektyvnyj shljah zabezpechennja vysokoi' kvalifikacii' specialistiv / O. Gavryljuk // Ridna shk. – 2008. – № 6. – S. 68-71.
4. Dychkivs'ka I. Innovacijni pedagogichni tehnologii' : navchal'nyj posibnyk / I. Dychkivs'ka. – K., 2004. – 352 s.
5. Innovacii' u vyshhij osviti: problemy, dosvid, perspektyvy : monografija / za red. P.Ju. Sauha. – Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. Ivana Franka, 2011. – 444 s.
6. Koval' L.V. Profesijna pidgotovka majbutnih uchyteliv pochatkovoi' shkoly: tehnologichna skladova : monografija / L.V. Koval'. – Donec'k : – Donec'k : Jugo-Vostok, 2009. – 375 s.
7. Struktura gotovnosti magistriv humanitarnyh special'nostej do innovacijnoi' profesijnoi' dijal'nosti / O.M. Koval'chuk // Pedagogichna osvita: teorija i praktyka. – 2013. – Vyp. 15. – S. 45-49
8. Lynenko A.F. Pedagogichna dijal'nist' i gotovnist' do nei': monografija OKFA /A.F. Lynenko. – 1995. – 80 s
9. Moroz O.G. Pidgotovka majbutn'ogo vchytelja: zmist ta organizacija : navch. posib. / O.G. Moroz, V.O. Slast'onin, N.I. Filipchenko. – K. : Lybid', 1997. – 168 s.
10. Pometun O.I. Suchasnyj урок: Interaktyvni tehnologii' navchannja : nauk.-metod. posib. / O.I. Pometun, L.V. Pyrozhenko; [za red. O. I. Pometun]. – K. : A.S.K., 2004. – 192 s.
11. Filosofsko-psihologicheskie problemy razvitija obrazovanija / [pod red. V.V. Davydova]. – M. : Pedagogika, 1981. – 176 s.

Резюме. В статье обобщены наработки ученых по исследованию подходов к определению понятия «готовность», готовность к применению современных педагогических технологий. Показано, что профессиональная готовность является целью и закономерным результатом специальной подготовки, самоопределения, образования и самообразования, воспитания и самовоспитания. Установлено, что профессиональная готовность выпускника педвуза к педагогической деятельности является многослойным, интегрированным образованием, компоненты которого тесно взаимосвязаны и взаимообусловлены друг с другом. Рассматривается «готовность к инновационной профессиональной деятельности» как интегративное качество личности учителя, которое проявляется в диалектическом единстве всех структурных компонентов, свойств, связей и отношений; понятие – «готовность» будущего учителя начальных классов к применению педагогических технологий обучения может быть определено как один из аспектов специальной профессиональной подготовки.

Ключевые слова: будущий учитель начальной школы, готовность, готовность к профессиональной деятельности, технологии, педагогические технологии.

Summary. This article summarizes the achievements of scientists from research approaches to the definition of "readiness" willingness to use modern teaching technologies shows that professional readiness is the goal and the logical result of special training, self-education and self-education, education and self-education, recognized that professional readiness Technicalities for graduate teaching activities is multilayered, integrated entity whose components are closely interconnected and interdependent with each other; considered "innovative readiness to professional activity 'as an integrative quality of the teacher's personality, manifested in the dialectical unity of structural components, properties, connections and relationships; concept – the "readiness" of the future elementary school teachers to use educational technology training can be defined as one of the special aspects of training.

Key words: primary school teachers, willingness, readiness to professional activity, technology, educational technology.

УДК 159. 96

М.С. КОПАНОВИЧ

ПСИХОСОМАТИЧНИЙ ПІДХІД У ТРАКТУВАННІ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Описано психосоматичний підхід у трактуванні серцево-судинних захворювань у підлітковому віці, проаналізовано соціально-психологічні детермінанти, досліджено взаємозв'язок особистісних властивостей підлітків із соматичними проявами, основну увагу звернено на особливості емоційної сфери підлітків.

З М І С Т

Передмова	3
Павелків Р.В. Теоретичний аналіз концептуальних підходів дослідження проблеми рефлексії у філософській та психологічній науці.....	4
Андрушко Я.С., Михаць О.І. Особливості взаємозв'язку екзистенційних потенцій особистості військовослужбовців на основі кореляційного аналізу.....	10
Артемова О.І. Розвиток вербальної креативності студентів-психологів в процесі професійної підготовки.....	13
Бабак К.В. Психологічна служба ВНЗ як засіб психологічного супроводу професійного розвитку студентів.....	18
Бабій М.Ф. Генезис невербальних проявів обману у неповнолітніх.....	22
Безлюдная В.И. Психологическая коррекция отклонений в системе межличностного взаимодействия детей дошкольного возраста.....	25
Безушко С.А. Психологічний аналіз уявлень про самореалізацію сучасної молодшої жінки: гендерний аспект.....	29
Білоус Р.М., Охріменко В.О. Психологічні особливості життєвої перспективи юнаків.....	33
Бойко-Бузиль Ю.Ю. До сутності категорії професійного становлення особистості.....	37
Большакова А.М. Об'єктивні та суб'єктивні показники особистісного потенціалу.....	40
Борисова А.О. Соціальні аксіоми у структурі картини світу студентів-іноземців.....	43
Бужинська С.М., Кондрацька Л.В. Вплив позитивного мислення на збереження психологічного здоров'я майбутніх педагогів.....	47
Главінська О.Д. Сучасні аспекти психології становлення особистісної суверенності.....	51
Демчук О.О. Автентичність як невід'ємна якість майбутнього психолога.....	55
Демянюк О.Б. Уявлення про сім'ю як компонент образу світу особистості.....	57
Дергач М.А. Співзалежні любовні стосунки в старшому юнацькому віці.....	60
Дмитріюк Н.С. Ефект батьківської депривації як негативний чинник психічного розвитку дітей раннього віку.....	65
Дуркалевич І.В. Специфіка віртуального спілкування у заробітчанських сім'ях.....	69
Івашкевич Е.Е. Психологічні особливості здійснення фахівцем синхронного перекладу.....	74
Івашкевич Е.З. Аспекти соціального інтелекту педагога.....	77
Івашкевич І.В. Специфіка професійної діяльності юриста та структура його професійної компетентності.....	81
Іщук О.В. Імплементация ідей організаційної психології на сучасних підприємствах.....	85
Колупасєва Т.Є. Готовність майбутнього вчителя початкових класів до застосування сучасних педагогічних технологій як наукова проблема.....	90
Компанович М.С. Психосоматичний підхід у трактуванні серцево-судинних захворювань у підлітковому віці.....	93
Корчакова Н.В. Розвиток емпатійної моралі в українських підлітків.....	98
Коць М.О., Онопченко І.В. Психологічні особливості прояву інтернет-адикцій у студентському середовищі.....	105
Крижановська З.Ю., Сичак О.О. Самореалізація особистості після виходу на пенсію, як спосіб її самовиповнення.....	109
Крюкова Л.В. Особливості взаємозв'язку емоційної сфери та процесів адаптації у першокласників.....	112
Кулаков Р.С. Психологічні особливості становлення та розвитку професійних інтересів та професійної спрямованості старшокласників.....	116
Кулакова Л.М. Особливості розвитку самосвідомості молодшого школяра в умовах навчальної діяльності.....	120
Курачий С.В. Динаміка рівня психофізичної підготовленості студентів.....	124
Лосик Г.В. Информационные технологии и их влияние на психологическое здоровье человека в онтогенезе.....	127
Луцик Г.О. Загальні підходи до розуміння девіантної поведінки підлітків в контексті підготовки майбутніх психологів у ВНЗ.....	133
Лящ О.П. Юнацький вік як фактор розвитку емоційного інтелекту.....	137
Маланьїна Т.М. Співвідношення когнітивного інсайту та Я-відмежування.....	141
Маліновська Н.В. Навчально-мовленнєва діяльність старших дошкільників: мотиваційний компонент.....	145
Mykhalchuk N.O., Ivashkevych E.E. Psycholinguistic characteristics of visual narrative discourse.....	149
Нестерук-Володимирець О.В. Результати психодіагностичного дослідження мотиваційного та творчого компонентів внутрішньо-особистісного шару комунікативної культури старшокласника.....	152
Новік Л.О. Мотиваційні аспекти формування позитивного професійного іміджу у студентів-психологів.....	156
Осипчук О.П. Особливості розуміння молодшими школярами моральних категорій у навчально-виховному процесі.....	159
Перепелиця О.В. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності освітян.....	164
Піонтковська Д.В. Розвиток національних цінностей особистості як умова становлення національної ідентичності студентської молоді.....	168
Помилуйко В.Ю. Розвиток ключових компетентностей особистості у різних стадіях дорослості.....	172
Рибак В.А. Особливості процесу соціально психологічної адаптації першокурсників з особливими потребами.....	176

Романюк В.Л., Пилипака Ю.І. Реактивність та психічне здоров'я особистості.....	180
Рудь Г.В. Особливості саморефлексії тілесного потенціалу у юнацькому віці	185
Савенко Д.О. Структурна організація самосвідомості матері.....	190
Савуляк В.О. Релігійний досвід особистості як чинник розвитку її духовності.....	193
Северин А.В. Перцептивные действия подростков и способы их коррекции на основе восстановления звеньев модели перцептивного действия с предметом вариативной формы	197
Співак Д.В. Психологічний аналіз досліджень розвитку професійного образу «Я» у майбутніх фахівців допомагаючих професій.....	204
Співак Л.М. Вікова динаміка національної саморефлексії юнацтва за показником «рідна мова»	208
Ставицька О.Г. Прояви булінгу в сучасній школі.....	211
Ставицький Г.А. Роль іноземної мови за професійним спрямуванням у фаховій підготовці студентів.....	214
Хомич І.С. Моральні уявлення молодших школярів.....	218
Хупавцева Н.О. Вплив стресу на організм людини та шляхи його подолання	222
Шестопал І.А. Особливості особистісного розвитку жінок зрілого віку у руслі професійної самореалізації.....	225
Шпак М.М. Теоретико-методичні аспекти розвитку емоційного інтелекту молодших школярів у процесі соціально-психологічного тренінгу.....	229
Шпак С.Г. Особливості виникнення стресу у дітей молодшого шкільного віку.....	234
Яцюк Н.О. Проблема моральної рефлексії у сучасній психології	238
Відомості про авторів	243

Наукове видання

ПСИХОЛОГІЯ: РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник наукових праць

Випуск 7

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Науково-бібліографічне редагування:

наукова бібліотека РДГУ

П-86 **Психологія: реальність і перспективи:** зб. наук. пр. Вип. 7 / упоряд.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова ; ред. кол. : Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова, В. І. Безлюдна. – Рівне : РДГУ, 2016. – 249 с.

УДК 159.9+316.6